

Kongl. Maj:ts Nådige Förordning, Angående Skrif- och Tryck-friheten. Gifwen...

*RefKB 0e-c(u) Kungl. förordningar 1.
saml.*



National Library
of Sweden

Kongl. Maj:ts
Nådige
Sörordning,
Angående
Skrif- och Tryck-friheten;

Gifven Stockholm i Råd-Cammaren then 2. Decembr.
1766.



Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ Maj:tis.

Tryckt uti Kongl. Tryckeriet.

S ADOLPH FRIEDRICH med GUDS
Råde, Sveriges, Götthes och Wendes Ko-
nung 2c. 2c. 2c. Ursvinge til Norge samt

Hertig til Schleswig Hollstein, 2c. 2c. Gjøre witterligt,
At så Wi estersinnat then stora bättnad Allmänheten af en rättsskaffens
Skrifwe- och Tryck-frihet tilstøter, i thet en obehindrad inbördes uplys-
ning uti hwarje handa nyttiga ämnen, icke allenast länder til Wettenstas-
pers och goda slögders upodling och utspredande, utan ock gifwer en hwar
af Wäre trogne undersätare ömrigare tilfälle, at thes bättnad känna och
wärdera et wisligen inrättadt Regeringsfätt; Afwen som ock thenna fri-
het bör anses för ett af the bästa hjelpemedel til Sedernas förbättring och
Laglydnadens befrämjande, så misbruk och olagligheter genom trycket
blifwa för Allmänhetens ögon ådagalagde; Så hafwe Wi i Råder fun-
nit the förre i thetta mål gjorde författningar tarswa then behörig rät-
telse och förbättring, at all twetydighet och ett sådant twång, som med
thet påsyftade ändamålet ej bestå kan, måge utur wägen röddas.

I sådant affeende, och sedan Wi häröfwer inhämtat Rikens Stän-
ders underdåniga utlåtande, hafwe Wi i Råder godt funnit, at thet tilföre
inrättade Censors - Ambetet, nu mera aldeles bör uphöra, samt ej eller
Wårt och Rikens Canslie - Collegio hädanefter tillkomma, at öfwerse,
gilla eller ogilla the til tryckning årnade Skrifter, utan komma Autho-
rerne sjelfwe, jemte Boktryckarne, för thet som i trycket utgifwes, efter
thenna Wår Rådiga Förordning, hwarigenom the förre Stadgar om Cen-
suren aldeles uphåswas, at ansvarige wara; Dock hwad angår skadelige
Böckers införande och försäljande på Boklädorne, förblifwer tilsynen the-
öfwer hädanefter hos Wårt Canslie - Collegium och wederbörande Con-
sistorier, som åga theröfwer hand hålla, at ej någre förbudne och förför-
sta Böcker; antingen uti Theologiska eller andre ämnen, måge så ut-
spidas.

§. 1. Ingen ware tillåtit något skrifa eller genom trycket utgif-
wa, som strider emot Wår rätta Troes bekännelse och then rena Evange-
liska Låran; Hwar, som dermed betrådes, ware til tryckdrade Da-
ler Silfwermynts böter förfallen.

Innehåller Skriften smådelse emot Gud, warde dömd efter All-
män Lag. Och på thet irrige læröfsets insmygande thes bättnad före-
kommas må, skola alla Manuscripter, som i någor måtto angå Låran och
wåra Christendoms - stycken, förut af närmaste Consistorio öfwerse, och
ingen Boktryckare, wid tvåhundra Dale Silfwermynts wite sig för-
drifta, at utan Consistorii påskrifne tillåtelse, hwilken ock tillika tryckas
bör, sådane skrifter genom trycket utgifwa.

§. 2. Swea Rikes oryggelige Grundlag är, at en Konung skall vara: Han och ingen annan regera Riket sino med och icke utan, mindre emot Rikens Råds råde, efter the af Ständerne gillade och faststälte Lagar, samt efter Honom Theß Manlige Bröst-Urswingar, på sätt, som Rikens Ständers Förening, angående Successionen af år 1743. förmår: At ingen annan Magt må äga Lag stifta eller förändra, än Rikens Dagligen församlade Ständer, likmätigt theas Riksdagsmannas Fullmakt: At ej något Stånds Privilegier, utan med alla fyra Ständens enhällige samtycke kunna widrödras eller förändras: Ej nya Skatter och utlagor, utom Rikens Ständers wettskap, fria wilja och samtycke, Riket påläggas, samt thy förutan, hwarken Krig få begynnas, eller Rikens Mynt til Skrot och Korn, förhöjning eller affslag undergå: såsom ock, Rikens Råd hwar för sig äro altid Ständer för sine inför Kongl. Maj: gifne Rådslag, samt Embetsmän för theas förrättningar, til ansvar skyldige.

Theße Grundlagar, med flere, som Rikens Ständer för oryggelige faststältd, eller fastställandes warda, må ingen sig fördrifta genom skrifter eller tryck i någon måtto bestrida eller anfakta, wid Trehundrade Daler Silfwermynts böter.

§. 3. Djerfwes någon i utgifna skrifter bruka lastande eller förklenliga omdömmen, om Ds och Wärt Konunga-Hus, eller gjöra någon Konungens och Rikets Råd sådane tilwitelser, som å theas ära gå, eller eljest smädliga äro, warde dömd efter Allmän Lag.

Förgriper sig ock någon på förberörde sätt emot Rikens Ständer, then skal, efter brottets större eller mindre grofhet, antingen til lifwet straffas, eller med annan swår kropps plikt beläggas.

Skrifwer någor smådeskrift, eller thet eljest skymfeligt och förklenligt är, mot Rikets Ambetsmän, eller någon annan Medborgare, plikte efter Allmän Lag. Så ware ock ingen tillåtit, at i allmänna skrifter sig betjena af smädliga utlätelser om Krönta Huswuden eller theas närmaste Blodsforwanter och samtida Regerande Mogter; icke eller at skrifwa och i trycket utföra något, hwarigenom en uppenbar last främjas eller förswaras, och således med ärbarhet, en rättshaffens naturlig och Christelig Sedolära, samt theß grunder, icke öfwerensstämmar; Swar som håremot bryter, ware til Trehundrade Daler Silfwermynts böter förfallen.

§. 4. Boktryckaren utfätter på Titulbladet Författarens namn, så framt thenne ej åstundar vara onämnd, hwilket icke förnekas bör, och tage Boktryckare i sådan händelse til sin säkerhet, hans skrifteliga bewis, at han skriften författat; Doct bör altid, ehwad skriften är utan namn, eller icke, theå sättas Boktryckarens egit och Stadens namn, thet tryckningen sedt, jemte Aratalet: Förfummar Boktryckare thet, löse Trehundrade Daler Silfwermynt.

Är Skriften utan namn och gitter ej Boktryckaren bewisligt thet upgifwa, när åtal therå göres, stånde sjelf i alt thet ansvar, som skriftens författare stå bordt; Men gitter han Authoren upgifwa, ware från alt ansvar frei.

Äf alt hwad som tryckes, ware Boktryckaren skyldig, at efter förra wanligheten afsefna Sex Exemplar, så snart the äro tryckte, theraf Wårt och Rikens Canglie-Collegium, Riks-Archivum, Wårt Bibliothecque och alla trenne Academierne i Riket, hwar sitt Exemplar undfår: Försummar Boktryckaren thetta, böte Etthundrade Dal. Silfwermynt: Och på thet förbrytelser emot thenna Wår Nådiga Förordning, må wederbörligen beifrade warda, skal thet icke allenast tilhöra Wår Justitiae Cancellar samt wederbörande Ombudsmän och Fiscaler, at therpå hafwa ett noga inseende, samt besordra then brottslige til Paga nåpst; Utan wele Wi ock tillåta, thet hwar och en af Wåre trogne undersätare må åga rättighet, at i sådan sak, som angår brott emot thenna Förordning, talan förra, hwilket altid bör ske på ordenteligit sätt wid wederbörande Domstol, efter föregången Paga stämning, och Parterne å ömse sidor theras Paga Rättegångs förmoner få til godo njuta; Äge ock Domaren genast wid Rättegångens början at pröfwa, hurawida skal wara kan, at alla besinteliga Exemplar af then öfwerklagade skriften måge til sakens slut under qwarstad och säkert förwar ställas: Warder skriften sluteligen för skadelig och förbuden ansedd, böra alla Exemplaren confisceras och förstöras. Sinnes åter Råranden utan tilräckeliga skal hafwa åtal gjordt, stånde han samma straff, som then anklagade bordt undergå, om han brottslig warit, och uprätte therjemte allan skada.

§. 5. Hwad Wi således i the trenne förstnämde §. §. i Näder tydeligen stadgat om thet, som i skrifwande och tryck bör aftas förbudt, må ingen utom theß bokstafweliga innehåll på något sätt draga eller förtyda, utan bör alt hwad theremot icke klarligen strider, anses lofgifwit at skrifwa och trycka, på hwad språk eller uti hwad skrifart thet kan wara författadt, antingen uti Theologiska ämnen, Sedoläran, Historien, eller någon af the lärda Wetenskapen, angående then allmänna eller enskildte hushållningen, Collegiers och Ambetsmäns gjöromål, Societeter och Samfund, Handel, Naringar, Slögder och Konster, hwarjehanda Upgifter och inrättningar, med mera sådant, som til Allmänhetens nytta och uplysning lända kan: Afwen som ock ingen förmenes utgifwa afhandlingar angående Rikens Allmänna Rätt och thertil hörige stycken, thet uti en hwar, allenast skriften ej i någor måtto kränker the i 2:dra §. här ofwanföre nämde oryggelige grunder af Regements Författningen, må åga obehindrad frihet at upgifwa sine tankar om alt, som Medborgares både rätt och skyldigheter rörer, samt til någon förbättring eller förekommande af skadelige fölgher tjena kan; hwilken frihet ock bör sträcka sig

sig til alla Lagar och författningar i gemen, som redan faststälte äro; eller hädanefter stadgade warda.

Ware och i lika måtto tillåtit, at skrifwa och trycka låta om Rikets förbindelser med andre Magter, samt fördel eller skada af Aldre eller Nyare Förbund, eller therom gjorde Propositioner: I hwilket afseende jemväl alla med Främmande Magter slutne Afhandlingar måge få tryckas, dock ej någon del theraf, som hemlig wara bör; Mindre må thet förnekas at om andre folkslags Borgerliga författningar, theras fördelar, affigter, Handel och hushållning, styrcka och swaga, Lynne och Seder, bedrifter och mistag, antingen särskildt, eller jemnförelse wis, något afhandla och trycka låta.

§. 6. Under thenna Tryckfrihet kommer thenäst at begripas alla Skriftwärkingar, Species Faci, Handlingar, Protocoll, Dommar och Utslag, lika ehwad the til then förslutne tiden äro hörande eller hädanefter begynnas och fortsättjas, företes, föras och utfärdas både för, under och efter Rättegången wid Under-Domstolar, Hof- och Öfwer-Rätter, Collegier, Wåre Befallningshafwande, Consistorier eller andre publique Wårt, samt utan åtskildnad af målens egenkap, antingen these äro Civile, Criminelle, Ecclesiastiques eller eljest Religions stridigheter i mer eller mindre måtto rörande; Afwen och Aldre och Nyare Beswår och Förklaringar, Deductioner och Contra Deductioner, som til Wår Justitiæ Revision blifwit ingifne och ingifwas, jemte the i Wår Nedre Revision hållne Protocoll, lika med the Ambets Bref och Memorialer, hwilka ifrån Justitiæ Cancellarens Expedition redan blifwit utfärdade, eller framdeles kunna utfärdas: Dock at ej någon må belastas at utlösa och trycka mer of allt thetta, antingen in Extenso eller uti sammandrag såsom en Species Faci, än han thet sjelf åskar och för nödigt finner, och hwilket uppå anmälan therom, genast bör utlemnas til en hwar som sig therom anmäler, wid answar som uti nästföljande §. sägs: Men uti Brott-mål, hwilka genom wänlig förlikning enskildte Personer emellan bilagde blifwit, må ingen utan Parternes bifall, så länge the ännu lefwa, thenne frihet nyttja; Afwen som i fall något, som rörer grofwa mindre kände misgärningar och styggelser, hädelser emot Gud och Werldslig Öfwerhet, leda och listiga påfund wid these och andre swåre Brott-mål, Widspelsler och annat dylikt, skulle i Ransakningar eller Dommar inslyta, bör sådant aldeles uteslutas.

§. 7. Emedan ett på Lag grundadt Votum icke behöfwer dölas, thet Utslaget intet annat är än Domarens röst: En rättwis Domare ej eller har at frukta för Menniskor, när han åger ett tryggt samwete, twårt om thet gläder honom, at hans owäldughet blifwer känd, och therigenom hans heder ifrån mistankar och widriga omdömen tillika bewaras; Alltså at förekomma the flere slags äfwenlyrliga följder af

obetänksamma omröstningar, finne Wi theßlikes i Råder för godt, thet måge the, under en ej mindre onödig än skadelig tyshet nu mer icke längre hållas; Hwarföre, ehv som sig anmäler, ehvad han har del i saken eller ej, at uti mål, hwar som hållt votering förerarit, wilja låta trycka äldre och nyare omröstnings Protocoll, må the så snart Dom eller Utslag i saken fallit, genast emot lösen utgifwas, så wid hwart och ett Votum, then voterandes hela namn bör tillika tydeligen utfättas, antingen thet är wid Under-Domstolarne, eller Hof- och Öfwer-Rätterne, Collegierne, Executions-Säten, Consistorierne, eller andre Publique Wärf, och thet wid förlust af Ambetet för then som thetta wägrar, eller sig i någor måtto häremot sätter; Kommandes i följe här af tyshets Edens at hädanefter i thenna del jemkas och rättas.

§. 8. Med Herrar Riksfens Råds egne Voteringar, förutan i the mål, som hemlige Ministerielle Åreuder angå, så ock med Betänkanden och Förklaringar öfwer the ansökningar eller beswår, som hos Riksfens Ständer anmälas skola, eller anmälte blifwit, wære, på enahanda grund och sätt, som i föregående §. omförmåles, Dag samna.

§. 9. Jemte Rättegångs och andre ofwännande Handlingar skal thet ock stå hwar och en Part fritt, som haswer någon sak eller något annat theß rättighet rörande mål uti hwad Domstol eller Publick Wärf thet wära må, såsom ock in för Öf Skjefwe, Riksfens Ständer, theras Deputationer och Utskott, til at theröfwer låta trycka en Berättelse eller så kallad Species Facti, med the ther till hörande Handlingar, som han för sig nödigt pröfwar: Doct at han härutinnan håller sig wid sanningen, så färt honom wära må at undwika thet ansvar, som Dag förmår.

§. 10. Yttermera warder Tryckning tillåten af alla the Domar och Utslag, Resolutioner, Rescripter, Instructioner, Constitutioner, Reglementer och Privilegier, med mera dyligt af hwad art och beskaffenhet the wära måge, som för thetta äro utgångne, och än widare utgå ifrån Wår Råd-Cammare och Canslie Departemens eller Expeditioner, samt Wåre och Riksfens Hof- och Öfwer-Rätter och Collegier tillika med theras och andre Ambetsmäns Ambets Bref; Hit höra ock alla Societeters och Wårks samt enskildte Personers Memorialer, Ansökningar, Projecter och Förslager, Betänkande, Beswår, med Utslag och Swar therå, såsom ock alla Ambetsmäns bewisliga så Daglige som olaglige gåromål och förrättningar, med hwad sig therwid tilldragit, nyttigt eller skadeligt. Och bör til then ändan uti alla Archiver fri tillgång lemnas, at sådana Handlingar få in Loco affskrifwa eller i bewittnad affskrift utbekomma; Och thet wid ansvar til gådrandes, som uti 7. §. af thenna Förordning stadgadt är.

§. 11. Alla Riksdags Relationer ifrån hwad ort och ställe the än blifwit för thetta utfärdade, måge också få tryckas, af hwem som hållt sig thertil anmäler, dock at hwad theruti omsörmåles, som under Operation eller Afhandling med och på främmande orter hemlighet kräfwer, ej må utleswereras och allmänt göras. The Riksdags Relationer åter, som framdeles komma at afgifwas, wele Wi Nådige försorg thesom hafwa, at the på lika sätt måge genom trycket utkomma, i så god tid, innan hwarje härefter infallande Riksdags början, at en och hwar må äga tilfalle, ej mindre at om tillståndet i Riket göra sig i möjeligaste måtto underrättad, än at sedermera medelst nödige erindringar samt nyttige förslager och upgifter kunna til Allmänt wäl thesto lättare bidraga: Hwarförutan the Memorialer och Dictamina ad Protocollum, som til Riksfens Ständer ingifwas, jemwål fritt måge tryckas af hwem thet hållt äskar. Afwenledes tillåtes at trycka Deputationernes Betänkande med thesas Protocoller och voteringar, på sätt som 7. §. förmår, dock ej förr än Betänkanden til Plena äro ingifne. Och som Regerings sätet fordrar, at allt blifwer lagligen afgjort, och at alle Wåre trogne undersätare må warda öfvertygade om thesas Fullmäktiges redelige upförande, wid Riksdagarne; Så lemnas frihet at trycka alla Ständens Protocoll och Voteringar på förenämnde sätt, hwilket äfwen ware sagt om allt hwad ifrån Secrete-Utskottet til Plena inkommer, jemwål och Wåre egne til Riksfens Ständer ingifne Nådige Propositioner, som ej innehåller något hwad hemligt wara bör.

§. 12. En sanfärdig Historia om framfarne Konungar och Regenter samt thesas Ministrer, har både i äldre och senare tider hos the måsta folkslag warit högt aktad, såsom närmast ledande til wigtiga förremål, at meddela the Regerande Herrar och Personer tänkwärdige efterdomen af wisliga och lofwärda bedrifter, men theremot högstnödiga warningar emot förhastade, obetänkte, illfundige eller ock grymme och neslige rådslag och gärningar, såsom ock at the lydande kunna af förriga Regements handlinger, the them tilståndige skyldigheter, fri- och rättigheter, samt Allmän och enskildt säkerhet thesto bättre efterkomma, känna, förstå, wärda och förswara. Nu på thet uti sådana Historiske arbeten ej något saknas måtte, som til thesas fullständighet tjena kan, wele Wi jemwål i anseende til them utsträcka friheten i pennor och Tryck så långt, at alla the synnerliga dels hemlige, dels mer bekante handlinger eller bekante Anecdoter, hwilka under framfarne Regeringar, så här i Riket som annorstädes sig tildrait, måge tillika med Politiska Reflexioner öfwer the samma få allmänna göras.

§. 13. I öfrigit wele Wi i Näder härmed än ytterligare förklara, at som thet bleswe för widlyftigt at alla förefallande ännen, mål och ärenden så noga utfätta, är Wår Nådige wilje och Befallning, thet samt:

samtelige Wåre trogne undersåtare måge åga och nyttja en fullkomlig och obehindrad frihet, at uti Tryck allmänt kunnogt giöra alt hwad som genom the trenne första S. S. eller eljest uti thenne Wår Nådige Förordning icke finnes uttryckeligen förbudt, och at ännu mindre något, som öfwer alla här frammanföre utmärkte tillåtelige mål och ärendes kan blifwa anmärkt, påmint eller eljest reflections-wis i dags khuset framlagt, någonsin må under förwändning at innebära tadel, flander eller Critique, förkastas, eller ifrån Trycket utesångas.

S. 14. Och på thet Wåre trogne undersåtare framgent må om thenne utstakade Skrif- och Tryckfrihets oswikeliga bestånd åga all thes fullkomliga trygghet som en oryggelig Grundlag medförer, sinne Wi godt härmed förklara, thet ingen ehv han wara må, wid Wår Konungsliga Gnåde skal sig understå, någon then ringaste förtydning eller inskränkning af thetta Wårt Nådiga Förordnande tilstyrka, mindre at af egen myndighet til en sådan inskränkning i mer eller mindre måtto, försök giöra, samt at Wi icke ens Sjelfwe wele tillåta någon then minsta ändring, rubbning eller förklaring, som til Skrif- och Tryckfrihetens inskränkning leda kan.

S. 15. The uti thenna Wår Nådige Förordning utfatte Wåter somma at delas til Trefskiftes.

Thet lalle, som wederbör, hafwe sig hörsammeligen at efterrätta. Til yttermera wisso hafwe Wi thetta med Egen Hand underskrifwit, och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholm i Nåd. Sammaren then 2. Decembr. 1766.

ADOLPH FRIEDRICH.

(L. S.)

Joh. v. Heland.